

Utlåtande 2012:90 RVII+V (Dnr 325-2603/2011)

Överenskommelse mellan Stockholms stad och den idéburna sektorn inom det sociala området
Förslag från socialnämnden och äldrenämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Överenskommelsen mellan Stockholms stad och den idéburna sektorn godkänns, bilaga 2.

Föredragande borgarråden Anna König Jerlmyr och Joakim Larsson anför följande.

Ärendet

Hösten 2007 beslutade regeringen att föra en dialog om relationen mellan stat och idéburna organisationer verksamma inom det sociala området. Dialogen fördes med ett 90-tal organisationer och med Sveriges Kommuner och Landsting. Dialogen resulterade i att regeringen år 2008 fattade beslut om en överenskommelse. Sveriges Kommuner och Landsting anslöt sig omedelbart till överenskommelsen liksom numera ett 70-tal idéburna organisationer. En viktig utgångspunkt för den nationella dialogen var att den skulle följas av liknande dialoger på regional och kommunal nivå.

Stockholms stads socialborgarråd och äldreborgarråd initierade våren 2010 en motsvarande dialog med idéburna organisationer verksamma inom socialtjänst och äldreomsorg i Stockholm. Cirka 100 organisationer deltog i denna samverkan under ledning av äldrenämnden och socialnämnden.

Under hösten 2010 arrangerades ett tiotal dialogseminarier för att diskutera hur samverkan skulle kunna utvecklas. Utifrån dessa erfarenheter sammanställde äldrenämnden och socialnämnden ett förslag som remitterades till de berörda organisationerna. En arbetsgrupp med representanter från organisationerna bildades för att komma fram till hur förslaget skulle revideras utifrån de åsikter som kommit fram i remissvaren. Arbetsgruppens utkast remitterades två gånger och förankrades slutgiltigt vid en konferens i oktober 2011.

Överenskommelsen utgår från de sex principer som anges som grund för samverkan i den nationella överenskommelsen. Överenskommelsen beskriver vad principerna innebär för Stockholms stad.

De sex principerna är följande:

Principen om självständighet och oberoende

Principen om dialog

Principen om kvalitet

Principen om långsiktighet

Principen om öppenhet och insyn

Principen om mångfald

Det övergripande syftet med överenskommelsen är att den ska vara en plattform för delaktighet och samverkan mellan staden och den idéburna sektorns organisationer. Överenskommelsen ska lägga grunden för en vidare dialog. Dialogen ska leda fram till konkreta och utvecklande åtgärder som skapar fördjupad samverkan mellan staden och de idéburna organisationerna inom socialtjänst- och äldreomsorgsarbetet.

Ambitionen med den dialog som varit är att överenskommelsen ska beslutas av kommunfullmäktige och att de idéburna organisationerna därefter ska bjudas in att underteckna den.

Därefter ska en partsgemensam arbetsgrupp bildas. Arbetsgruppens uppdrag blir att formulera en handlingsplan med konkreta åtgärder som har sin utgångspunkt i överenskommelsen. Arbetsgruppen ska också förbereda en årlig uppföljningskonferens där gruppen rapporterar om det gångna årets arbete.

Vid konferensen ska båda parterna redovisa hur åtagandena i överenskommelsen fullföljs. Överenskommelsen gäller från kommunfullmäktiges beslut och fyra år framåt.

Under det fjärde året görs en utvärdering och eventuell revidering av överenskommelsen. Om inget annat beslutas gäller överenskommelsen i fyra år till. Socialnämnden och äldrenämnden redovisar årligen i respektive nämnds verksamhetsberättelse om samverkan utifrån överenskommelsen.

Överenskommelsen avser samverkan mellan staden – genom socialnämnden och äldrenämnden – och den idéburna sektorn. Socialnämnden och äldrenämnden utgår från det förhållningssätt som överenskommelsen omfattar oavsett om de organisationer som nämnderna samverkar med har signerat överenskommelsen eller inte. När det gäller stadsdelsnämndernas ansvar inom socialtjänst och äldreomsorg bör varje nämnd diskutera principerna för samverkan med utgångspunkt i denna överenskommelse.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kommunstyrelsens funktionshinderråd och kommunstyrelsens pensionärsråd för yttrande. Kommunstyrelsens funktionshinderråd avstår från att yttra sig över remissen. Utöver detta har Riksförbundet för Social och Mental Hälsa (RSMH) inkommit med ett yttrande.

Stadsledningskontoret anser att förslaget har genomarbetats väl och dessutom har en bred politisk förankring. Stadsledningskontoret är överens med socialnämndens hemställan om beslut i kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsens pensionärsråd ställer sig bakom remissen.

RSMH anser att överenskommelsen fokuserar mest på idéburna organisationer som entreprenörer och resurser i genomförandet av olika sociala verksamheter – inte på deras arbete som röstbärare. Man fokuserar på att organisationerna ska kunna vara med och konkurrera på lika villkor med andra vård-entreprenörer. Man nämner inget om de organ som vi i egenskap av röstbärare deltar i och har inga tankar om ett framtida ännu bättre brukarinflytande.

Våra synpunkter

Betydelsen av den ideella sektorns kraft kan inte nog understrykas. Överenskommelsen är ett sammanhållande kitt som håller ihop det offentliga och det civila samhället. För att ett samhälle ska fungera och utvecklas positivt krävs att alla parter bidrar utifrån sina förutsättningar och syften. Det är glädjande att detta nationella initiativ av regeringen nu följs upp med en lokal överenskommelse mellan den idéburna sektorn och Stockholms stad.

Det finns många beröringspunkter mellan stadens verksamheter och de ideella organisationernas verksamheter. Inom social- och äldreomsorg sker detta varje dag och vi är helt beroende av varandra i en positiv bemärkelse.

Överenskommelsen mellan Stockholms stad och den idéburna sektorn markerar en god samverkan och ökat kunskapsutbyte mellan parterna. Överens-

kommelsen fyller också en viktig funktion genom att tydliggöra våra olika roller och vilken styrka dessa har tillsammans. Detta är ett viktigt steg för att än mer främja stadens fortsatta goda utveckling.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Överenskommelse mellan Stockholms stad och den idéburna sektorn

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Daniel Helldén* (MP) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. i huvudsak enligt förslaget
2. ta fram en policy för Stockholms stad om den sociala ekonomin.
3. också säga följande.

Överenskommelsen mellan Stockholms stad och den idéburna sektorn är ett bra initiativ, och kan säkert bidra till att förtydliga roller och ansvar hos parterna. Ändå känns det som att det, med tanke på det omfattande arbete som lagts ned under de senaste ett och ett halvt åren, borde kunnat gå att nå fram till något djupare och mer konkret.

I den överenskommelse som nu är på förslag är det några frågor som är viktiga att beakta. Begreppet mångfald behöver definieras tydligare – är det en mångfald av aktörer som avses, eller är det en mångfald av människor, vad gäller till exempel ålder, etnicitet, trosuppfattning, funktionalitet och kön?

Det är viktigt att fundera över arbetsvillkoren för alla dem som arbetar – som volontärer eller på annat sätt – inom den idéburna sektorn. Där finns viktiga frågor kring sådant som anställningsvillkor och försäkringar m.m. som behöver belysas. När det gäller värdegrund sägs en del om stadens respektive den idéburna sektorns respekt och ansvar, men det behöver fördjupas.

Det är dessutom viktigt att ytterligare understryka att stadens ansvar inom t ex. äldreomsorg och socialtjänst aldrig kan ersättas av idéburna organisationer. Miljöpartiet har en stark tro på aktörer inom den sociala ekonomin som utförare av offentligt finansierade tjänster, men det får aldrig riskera att kommunen frånsäger sig sitt ansvar för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.

Miljöpartiet skulle gärna se att staden går längre och bland annat tar fram en policy för den sociala ekonomin. En sådan policy skulle ange stadens förhållningssätt till den sociala ekonomin. Den skulle kunna peka ut några områden där den sociala ekonomin bör spela en större roll i framtiden. En policy för den sociala ekonomin skulle rikta sig till medborgarna, stadens anställda, föreningslivet, hela den idéburna sektorn och andra berörda aktörer.

En vedertagen definition för den sociala ekonomin är:

Med social ekonomi avses organiserade verksamheter som primärt har samhällliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organiserade fristående från den offentliga sektorn. Dessa sociala och ekonomiska verksamheter bedrivs huvudsakligen i föreningar, kooperativ, stiftelser och liknande sammanslutningar. Verksamheten inom den sociala ekonomin har allmännyttan, inte vinstintresse, som främsta drivkraft.

Inte minst efter det senaste årets skandaler på olika äldreboenden, och i diskussionen om kvalitet inom exempelvis olika sociala verksamheter är det intressant att lyfta den sociala ekonomin som alternativ till kommunalt finansierade entreprenörer som drivs främst av ett vinstintresse. Det finns många områden där den sociala ekonomin skulle kunna spela en större roll. Det kan vara föräldrar som vill ha en bra förskola och går samman i ett föräldrakooperativ eller pensionärer som önskar äldreboenden med kvalitet och som de själva kan påverka och därför vill bo i ett brukarkooperativ. Det kan handla om människor med olika arbetshinder som ändå kan utföra ett produktivt arbete och startar ett socialt företag. Miljöpartiet anser att kommunfullmäktige ska uppdraga åt kommunstyrelsen att ta fram en policy för den sociala ekonomin.

För att underlätta etablering och ökad mångfald behövs också bättre former för finansiering, till exempel kreditgarantier. För detta syfte finns till exempel Kreditgarantiföreningen (KGF) Social ekonomi i Stockholms län. I en sådan organisation skulle staden kunna teckna ett medlemskap och därmed bidra till finansiering. Ett annat exempel är Ekobanken där exempelvis Botkyrka lagt in pengar.

Det kan slutligen också kommenteras att överenskommelsen enbart gäller det sociala området – varför inte också den idéburna sektorn inom exempelvis idrott och kultur, också de starka röstbärare och med stor betydelse i det ”sammanhållande kittet”.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Överenskommelsen mellan Stockholms stad och den idéburna sektorn godkänns, bilaga 2.

Stockholm den 30 maj 2012

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Anna König Jerlmyr Joakim Larsson

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Åsa Jernberg* och *Stefan Nilsson* (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Överenskommelsen mellan Stockholms stad och den idéburna sektorn godkänns delvis.
2. Därutöver vill jag framföra följande.

Vänsterpartiets uppfattning är att ideella krafter har en viktig roll att fylla genom sitt kontaktskapade arbete och genom att uppmärksamma brister i samhället. Ett exempel är kvinnojourerna, som i många år tagit ansvar för våldsutsatta kvinnor när samhället blundat. Ideella organisationer ska dock inte ta över samhällets ansvar utan vara ett komplement. När sprickor i välfärden uppmärksammas av ideella organisationer, ska samhället ta sitt ansvar.

Vår stora uppskattning av ideella organisationers sociala arbete visar vi bland annat genom att i vår alternativa budget räkna upp anslagen i socialnämnden med 4,5 mnkr.

Kommunen har enligt lagen det grundläggande ansvaret för sociala insatser och insatser för äldre, men ansvaret riskerar att luckras upp. Idag ser vi nämligen ett skifte i synsätt på de ideella organisationerna, från fristående komplement till potentiella serviceproducenter. En sådan utveckling minskar både organisationernas oberoende och den offentliga insynen i socialtjänsten. Resultatet kan bli en ökad tystnad inför nedskärningar.

Remissvaret från RSMH visar att det finns en oro för att fokus på rollen som röstbärare minskar till förmån för idéburna organisationer som entreprenörer och utförare av sociala verksamheter. RSMH tar också upp behovet av bättre brukarinflytande, konkretisering av den lagfästa rätten att vara med och påverka beslut samt behovet av långsiktig bidragsgivning.

Det vore mycket olyckligt om överenskommelsen får en utformning som innebär att organisationer som RSMH inte kommer att signera överenskommelsen. Vi utgår därför ifrån att staden intresserar sig för RSMH:s synpunkter, ser till att den fortsatta processen genomförs på ett mer interaktivt sätt än tidigare och resulterar i en konkret och förankrad handlingsplan. Att det är staden som föreslår åtaganden för organisationerna visar att processen måste förändras för att leva upp till överenskommelsens syfte om dialog mellan jämbördiga parter.

Vi ser också andra brister i överenskommelsen, till exempel den irrelevanta hänvisningen till den partipolitiskt färgade vision 2030. Att i överenskommelsen skriva in att en självklarhet som att resurserna är begränsade sticker ut. Det är också naivt att tro att idéburna organisationer ska kunna konkurrera på likvärdiga villkor med andra aktörer. RSMH:s förslag om att kunna direktkontraktera ideella organisationer istället för reguljär upphandling bör därför utredas när det finns särskilda skäl att använda en idéburen organisation.

ÄRENDET

Överenskommelsen utgår från de sex principer som anges som grund för samverkan i den nationella överenskommelsen. Överenskommelsen beskriver vad principerna innebär för Stockholms stad.

De sex principerna är följande:

Principen om självständighet och oberoende

Principen om dialog

Principen om kvalitet

Principen om långsiktighet

Principen om öppenhet och insyn

Principen om mångfald

Det övergripande syftet med överenskommelsen är att den ska vara en plattform för delaktighet och samverkan mellan staden och den idéburna sektorns organisationer. Överenskommelsen ska lägga grunden för en vidare dialog. Dialogen ska leda fram till konkreta och utvecklande åtgärder som skapar fördjupad samverkan mellan staden och de idéburna organisationerna inom socialtjänst- och äldreomsorgsarbetet.

Ambitionen med den dialog som varit är att överenskommelsen ska beslutas av kommunfullmäktige och att de idéburna organisationerna därefter ska bjudas in att underteckna den.

Därefter ska en partsgemensam arbetsgrupp bildas. Arbetsgruppens uppdrag blir att formulera en handlingsplan med konkreta åtgärder som har sin utgångspunkt i överenskommelsen. Arbetsgruppen ska också förbereda en årlig uppföljningskonferens där gruppen rapporterar om det gångna årets arbete.

Vid konferensen ska båda parterna redovisa hur åtaganden i överenskommelsen fullföljs. Överenskommelsen gäller från kommunfullmäktiges beslut och fyra år framåt.

Under det fjärde året görs en utvärdering och eventuell revidering av överenskommelsen. Om inget annat beslutas gäller överenskommelsen i fyra år till. Socialnämnden och äldrenämnden redovisar årligen i respektive nämnds verksamhetsberättelse om samverkan utifrån överenskommelsen.

Överenskommelsen avser samverkan mellan staden – genom socialnämnden och äldrenämnden – och den idéburna sektorn. Socialnämnden och äldrenämnden utgår från det förhållningssätt som överenskommelsen omfattar oavsett om de organisationer som nämnderna samverkar med har signerat överenskommelsen eller inte. När det gäller stadsdelsnämndernas

ansvar inom socialtjänst och äldreomsorg bör varje nämnd diskutera principerna för samverkan med utgångspunkt i denna överenskommelse.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 december 2011 följande

1. Socialnämnden godkänner förslaget till överenskommelse mellan Stockholms stad och den idéburna sektorn.
2. Socialnämnden överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för vidare beslut i kommunfullmäktige.

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Anna König Jerlmyr m.fl. (M), ledamoten Ann-Katrin Åslund (FP), ledamoten Stina Bengtsson (C) och ledamoten Ewa Samuelsson (KD), *bilaga 1*.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 13 december 2011 att godkänna förvaltningens förslag till överenskommelse mellan Stockholms stad och den idéburna sektorn och överlämna det till kommunstyrelsen för beredning av ärendet till kommunfullmäktige för beslut.

Reservation anfördes av vice ordföranden Christopher Ödmann m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens och äldreförvaltningens gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 2 november 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Hösten 2007 inledde regeringen en dialog med idéburna organisationer verksamma inom det sociala området. Dialogen resulterade i en överenskommelse om principer som grund för samverkan. Våren 2010 initierade socialborgarrådet och äldreborgarrådet en motsvarande dialog om samverkan i Stockholm. I dialogen har cirka 100 organisationer deltagit. En partsgemensam arbetsgrupp har därefter tagit fram ett förslag till en överenskommelse om principiella grunder för samverkan. Förslaget har förankrats med övriga organisationer. Överenskommelsen omfattar att en ny gemensam arbetsgrupp bildas, som ansvarar för att ta fram konkreta åtgärder med utgångspunkt i

överenskommelsen och för att följa upp hur överenskommelsens åtaganden fullföljs. Socialförvaltningen och äldreförvaltningen föreslår att respektive nämnd godkänner förslaget och överlämnar det för beslut i kommunfullmäktige.

Bakgrund

Hösten 2007 beslutade regeringen att föra en dialog om relationen mellan stat och idéburna organisationer verksamma inom det sociala området. Dialogen fördes med ett 90-tal organisationer och med Sveriges Kommuner och Landsting. Dialogen resulterade i att regeringen 2008 fattade beslut om en överenskommelse. Sveriges Kommuner och Landsting anslöt sig omedelbart till överenskommelsen liksom numera ett 70-tal idéburna organisationer. En viktig utgångspunkt för den nationella dialogen var att den skulle följas av liknande dialoger på regional och kommunal nivå.

Stockholms stads socialborgarråd och äldreborgarråd initierade våren 2010 en motsvarande dialog med idéburna organisationer verksamma inom socialtjänst och äldreomsorg i Stockholm. I dialogen medverkade Stockholms stad, genom socialförvaltningen och äldreförvaltningen, samt den idéburna sektorn. Cirka 100 organisationer deltog i dialogen. Förvaltningarna kontrakterade Peter Örn som samtalsledare. Han hade tidigare haft motsvarande roll i den nationella dialogen. Samordningen av de båda förvaltningarnas arbete skedde via en gemensam styrgrupp som leddes av förvaltningscheferna.

Socialförvaltningen och äldreförvaltningen arrangerade hösten 2010 ett tiotal dialogseminarier. Syftet med dialogmötena var att diskutera styrkor och svagheter i samverkan och att gemensamt finna utvecklingsområden. Med erfarenhet av vad som framkommit på dialogseminarierna tog förvaltningarna fram ett utkast till en överenskommelse. Överenskommelsens inriktning presenterades för organisationerna vid en konferens i oktober 2010. Förslaget remitterades därefter till organisationerna som lämnade många synpunkter på förslaget.

April 2011 anordnade förvaltningarna en konferens för att diskutera den fortsatta processen och hur synpunkterna skulle hanteras. En arbetsgrupp bildades med syfte att gemensamt revidera förslaget till överenskommelse. Arbetsgruppen bestod av representanter från Stockholms stad samt från Blå Vägen, Länsbygderådet, RSMH¹ Solbergagården, Stockholms Stadsmission, Studieförbundet i Stockholm, och Svenska Röda Korset. Arbetsgruppens utkast remitterades två gånger och förankrades slutgiltigt vid en konferens i oktober 2011. Överenskommelsen är bilagd detta tjänsteutlåtande för beslut.

Ärendet

Överenskommelsen utgår från de sex principer som anges som grund för samverkan i den nationella överenskommelsen. Överenskommelsen beskriver vad dessa principer innebär i Stockholms stad. Den anger också ett antal gemensamma åtaganden och några specifika åtaganden för respektive part, som ska bidra till en utveckling i överenskommelsens anda och till att ytterligare stärka samverkan.

---

¹ Riksförbundet för Social och Mental Hälsa

De sex principerna är följande.

- Principen om självständighet och oberoende
- Principen om dialog
- Principen om kvalitet
- Principen om långsiktighet
- Principen om öppenhet och insyn
- Principen om mångfald

Det övergripande syftet med överenskommelsen är att den ska vara en plattform för delaktighet och samverkan mellan Stockholms stad och den idéburna sektorns organisationer. Överenskommelsen ska lägga grunden för en vidare dialog. Överenskommelsen och den vidare dialogen ska präglas av att Stockholms stad och den idéburna sektorn möts som jämbördiga parter med olika roller. Samverkan ska präglas av ömsesidighet och respekt för de olika rollerna.

Ambitionen med den dialog som har varit är att överenskommelsen ska beslutas av kommunfullmäktige och att de idéburna organisationerna därefter ska bjudas in att underteckna den. En partsgemensam arbetsgrupp ska sedan bildas. Arbetsgruppen ska ha i uppdrag att formulera en handlingsplan med konkreta åtgärder som har sin utgångspunkt i överenskommelsen. Arbetsgruppen ska också förbereda en årlig uppföljningskonferens där arbetsgruppen rapporterar om det gångna årets arbete. Vid uppföljningskonferensen ska både stad och idéburen sektor redovisa hur åtaganden i överenskommelsen fullföljs.

Överenskommelsen gäller från kommunfullmäktiges beslut och fyra år framåt. Under det fjärde året sker utvärdering och eventuell revidering av överenskommelsen. Om inget annat beslutas gäller överenskommelsen i fyra år till. Socialförvaltningen och äldreförvaltningen redovisar årligen i respektive nämnds verksamhetsberättelse om samverkan utifrån överenskommelsen.

Överenskommelsen avser samverkan mellan staden – genom socialnämnden och äldrenämnden – och den idéburna sektorn. Socialnämnden och äldrenämnden utgår från det förhållningssätt som överenskommelsen omfattar oavsett om de organisationer som nämnderna samverkar med har signerat överenskommelsen eller inte. När det gäller stadsdelsnämndernas ansvar inom socialtjänst och äldreomsorg bör man inom varje stadsdelsnämndsområde diskutera principerna för samverkan med utgångspunkt i denna överenskommelse.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningen och äldreförvaltningen. Socialnämndens handikappråd har tagit del av ärendet den 12 december och de fackliga organisationerna den 2 december 2011. Kommunstyrelsens pensionärsråd och äldrenämndens handikappråd har tagit del av ärendet den 6 december. De fackliga organisationerna vid äldrenämnden har tagit del av ärendet den 9 december 2011.

Förvaltningarnas förslag

Socialförvaltningen och äldreförvaltningen föreslår att socialnämnden och äldre-

nämnden godkänner förslaget till överenskommelse mellan Stockholms stad och den idéburna sektorn.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kommunstyrelsens funktionshinderråd och kommunstyrelsens pensionärsråd för yttrande. Kommunstyrelsens funktionshinderråd avstår från att yttra sig över remissen. Utöver detta har Riksförbundet för Social och Mental Hälsa (RSMH) inkommit med ett yttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 mars 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget har genomarbetats väl och har dessutom en bred politisk förankring. Stadsledningskontoret är överens med socialnämndens hemställan om beslut i kommunfullmäktige.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att godkänna förslaget till överenskommelse mellan Stockholms stad och idéburna sektorn.

Kommunstyrelsens pensionärsråd

Kommunstyrelsens pensionärsråd beslutade vid sitt sammanträde den 31 januari 2012 att ställa sig bakom remissen.

Kommunstyrelsens pensionärsråds yttrande daterat den 31 januari 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunstyrelsens pensionärsråd ställer sig bakom remissen.

RSMH

RSMH:s yttrande daterat den 15 februari 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Riksförbundets för Social och Mental Hälsa, RSMH, Stockholmsdistrikt har med ovan nämnda skrivelse beretts möjlighet att senast den 31 januari i år ge synpunkter på

ett förslag till överenskommelse mellan staden och idéburna organisationer som tagits fram av socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen tillsammans med äldreförvaltningen. Förslaget är resultatet av en konferens och några möten som tidigare genomförts och där även företrädare för RSMH medverkat.

RSMH vill med anledning av remissen ge följande synpunkter på förslaget.

Inledningsvis konstaterar vi att Stockholms Stads förslag tagits som en direkt följd av det arbete som drivits tidigare på nationell nivå och som där lett till en överenskommelse av övergripande slag - med ungefär samma innebörd som den staden nu avser genomföra på den kommunala nivån. RSMH var aktivt engagerat i arbetet med den nationella överenskommelsen. Trots detta och på grund av att man i det arbetet inte kunde komma till en överenskommelse om ur vår synvinkel godtagbara formuleringar i för RSMH viktiga delfrågor valde RSMH:s styrelse och förbundsråd efter moget övervägande att inte skriva under den nationella överenskommelsen.

Vi har till denna skrivelse som bilaga bifogat RSMH:s förbundsråds och styrelses slutliga synpunkter inför den definitiva utformningen av den nationella överenskommelsen, detta som en bakgrund till de ställningstaganden vi i detta skede gör när det gäller Stockholms Stads motsvarande förslag.

Vi vill inledningsvis också peka på en annan omständighet som varit en grund för våra ställningstaganden, nämligen att vi just under den period som arbetet med den nationella överenskommelsen bedrevs som mest intensivt skrev på en överenskommelse med Stockholms Stads stadsdelsnämnd i Östermalm, som i sina huvudlinjer var formulerad på ett sådant sätt som vi anser att en överenskommelse med en idéburen organisation bör se ut – nämligen överenskommelsen att driva och utveckla träffpunkten Lotsen på Östermalm. Vi anser att både förfaringssättet och sättet att formulera sig i denna överenskommelse kan vara en vägledning och förebild för framtida överenskommelser. Orsaken till detta kommer att framgå senare av vårt resonemang i yttrandet.

Vi vill inledningsvis peka på att stadens arbete med att vidarearbeta den nationella överenskommelsen till en kommunal överenskommelse är lovvärd. Ett sådant vidareutvecklingsarbete är, som vi såg det redan i arbetet med den nationella överenskommelsen, en nödvändighet eftersom de flesta organisationerna som berörs har tyngdpunkten av sin verksamhet riktad i förhållande till kommunala och landstingskommunala verksamheter. Vi är alltså i grunden positiva till att ett sådant vidareutvecklingsarbete drivs av Stockholms stad.

Till detta vill vi emellertid säga att vi inte är övertygade om att den arbetsmodell för att ta fram en överenskommelse som valts är den bästa. Vårt intryck hittills är att, trots konferens och några möten, processen att nå en överenskommelse har alltför mycket karaktären av kommunal handläggning. Med det menar vi att det utkast till överenskommelse som vi nu yttrar oss över känns som en tjänstemannaprodukt framtagen för beslut i de två nämnderna. Den bär inte i särskilt stor utsträckning prägel av att vara ett förhandlingsresultat.

Bland annat vill vi peka på att språket i hög grad känns abstrakt och som ett planearspråk. Detta är något som förslaget till överenskommelse fö delar med den natio-

nella överenskommelsen – influenserna är tydliga. Vi anser att det finns anledning att bli mycket mera konkret i en överenskommelse som gäller den kommunala nivån. Konkretiseringen bör då också behandla det faktum att de sk handikapporganisationerna, vilka vi tillhör, har en lagfäst rätt, t ex enligt SoL, HSL och LSS, att vara med och påverka beslut hos huvudmännen för socialtjänsten och sjukvården. Detta beaktades trots våra påpekanden inte på ett tillfredsställande sätt i den nationella överenskommelsen men måste nu hanteras konkret i en kommunal överenskommelse.

Vi tror att det är viktigt att man som idéburen organisation ställer sig frågan varför det skulle vara bra att ha en överenskommelse som rör samarbetet med de kommunala verksamheterna i Stockholm. Det är därför viktigt att man i ett förhandlingsarbete noggrant går igenom de motiv som parterna kan se för en överenskommelse så att man inte gör en överenskommelse bara för att den ska göras. Vi kan för vår del se vissa motiv till att det vore bra att ha en överenskommelse som grund för det rutinmässiga och dagliga samarbetet mellan staden och oss som organisation. Dem vill vi närmare utveckla i en förhandlingsdialog.

Vi vill peka på att det remitterade underlaget, trots att vi anser att det har vissa brister, kan vara en bra utgångspunkt att gå vidare från i ett förhandlingsarbete. Vi anser därför att staden bör modifiera sin fortsatta plan för förankring och beslut rörande överenskommelsen så att det är möjligt att, t ex efter det att en remissammanställning gjorts, inbjuda till lämpligt utformade förhandlingar. Vi ser därvid framför oss att det aktuella hundratalet organisationer måste låta sig företrädas av någon mindre förhandlingsgrupp. Vi anser att tidsplanen bör skjutas för att inrymma ett sådant moment.

Vi övergår därefter till att behandla några av de principer som den aktuella remissen från staden innehåller. De baseras ju, som i den nationella överenskommelsen, på att de idéburna organisationerna ofta har två uppgifter – dels röstbärruppofften och dels utföraruppofften - för att beskriva det hela kortfattat.

Den utan jämförelse viktigaste uppofften för oss i RSMH är som bekant röstbärruppofften, något som också påpekades redan i synpunkterna på den nationella överenskommelsen. Vi anser att i det föreliggande förslaget från de båda förvaltningarna har röstbärruppofften fått en framskjuten plats och på ett betydligt bättre sätt än i den nationella överenskommelsen. Vi är således relativt nöjda med formuleringarna i det avseendet och kommenterar inte nu detaljerna. Vi har ju dessutom mycket goda erfarenheter av vårt samarbete med staden sedan lång tid tillbaka och ser även ur den synvinkeln de angivna principerna som seriösa.

Vi har tolkat formuleringarna under andra stycket i avsnittet ”Principen om mångfald”, s. 5, som att de i huvudsak gäller allmänna verksamhetsbidrag till föreningar – för de kan ju knappast gälla utförarverksamheter som man skriver överenskommelse eller avtal om. Om vår tolkning är riktig så vill vi peka på att det inte är en förtroendegivande, logisk och bra planeringsprincip att t ex organisationer med etablerad föreningsverksamhet får dra in svängremmen bara för att det tillkommer någon ny förening som man tycker har ett viktigare syfte.

Det känns särskilt bekymmersamt för oss inom RSMH som verkar för att få ut våra medlemmar i ett aktivt samhällsliv efter det att de tryckts ned i samhällets absoluta

botten av sin ohälsa och av samhällets reaktioner – och som vi betraktar som att det också måste vara en av stadens allra viktigaste sociala uppgifter. Vi har tidigare och i andra sammanhang än det kommunala fått bidragsminskningar t ex på grund av att det tillkommit föreningar med ändamål att ungdomar ska få bedriva datorspel – något som vi betraktar som närmast absurda konsekvenser. Vi skulle därför vilja att det beröra avsnittet formulerades om och nyanserades utifrån våra här framförda kommentarer.

När det gäller föreningsverksamheten som idag får förenings- eller verksamhetsbidrag utan alltför många regler och restriktioner så är det enligt vår uppfattning att sådan kan bedrivas på ungefär motsvarande sätt som hittills. Det bör inte förekomma specificering av vad vi som förening ska utföra för verksamhet för att få tillgång till förenings- eller verksamhetsbidrag. Man måste här på samma sätt som tidigare lita till att de eldsjälarna som driver föreningsverksamheten gör det som det står i föreningens stadgar ska göra.

Den andra uppgiften för idéburna organisationer kan ju vara utföraruppgiften, t ex en sådan som vi pekar på när det gäller träffpunkten Lotsen ovan. Vi är glada för att förslaget inte innehåller alltför många läsningar från stadens sida när det gäller frågor om upphandling etc. Vi vill att man ska undvika att göra formella upphandlingar där idéburna organisationer bjuds in att på jämställd fot med ett antal företag lämna anbud på en viss verksamhet. Motivet för detta framgår mycket tydligt av bilagan sid 2, de tre nedersta styckena, och sid 3, första stycket.

Vi anser att sådana verksamheter som det finns särskilda skäl att utnyttja en idéburn organisation för ska direktkontrakteras med en ”överenskommelse om verksamhetsbidrag” som i allt väsentligt kan ha likartat innehåll som ett vanligt avtal för en entreprenad eller motsvarande. Man bör alltså med politiskt beslut göra direkta undantag från reguljär upphandling. Vi tolkar de formuleringar som gjorts i remissen som att staden vill behålla en stor frihet vid utformningen av uppdrag som läggs på utförare. Om denna tolkning är riktig och medger sådant förfaringsätt som vi beskriver ovan anser vi att överenskommelsens kan bli bra på den punkten.

Vi vill avslutningsvis nämna att vi i nuläget inte har några direkta synpunkter på huvuddelen av de förslag till åtaganden som har specificerats i remissens bilaga 1. Enligt vår preliminära uppfattning förefaller förslagen naturliga och i sina viktigaste delar knappast kontroversiella. De behöver däremot i enskildheter ses över och ges ett språk som passar i ett samröre mellan staden och frivilligt arbetande människor. Det är t ex alldeles för abstrakt att tala i sådana planerartermer som ”kvalitetssäkring”.

Man kan möjligen, utifrån vad vi sagt tidigare om hur processen bedrivits, också peka på att staden i bilaga 1 har föreslagit åtaganden från de idéburna organisationerna. Om processen hade bedrivits på ett mera interaktivt sätt hade med all säkerhet initiativet till att formulera sådana åtaganden kommit från organisationerna själva.

Vi uttalar oss inte nu i frågan om huruvida vi är beredda att signera en överenskommelse utan avvaktar till dess att förslaget fått en mera slutgiltig prägel. Sammanfattningsvis vill vi dock framföra att vi är preliminärt positiva till viktiga delar i förslaget.

RESERVATIONER M.M.

Socialnämnden

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

1. Socialnämnden beslutar i huvudsak enligt förvaltningens förslag.
2. Socialnämnden uppmanar kommunstyrelsen att ta fram en policy för Stockholms stad om den sociala ekonomin.
3. Socialnämnden framför också följande;

Överenskommelsen mellan Stockholms stad och den idéburna sektorn är ett bra initiativ, och kan säkert bidra till att förtydliga roller och ansvar hos parterna. Ändå känns det som att det, med tanke på det omfattande arbete som lagts ned under de senaste ett och ett halvt åren, borde kunnat gå att nå fram till något djupare och mer konkret.

I den överenskommelse som nu är på förslag är det några frågor som är viktiga att beakta. Begreppet mångfald behöver definieras tydligare – är det en mångfald av aktörer som avses, eller är det en mångfald av människor, vad gäller till exempel ålder, etnicitet, trosuppfattning, funktionalitet och kön?

Det är viktigt att fundera över arbetsvillkoren för alla dem som arbetar – volontärt eller på annat sätt – inom den idéburna sektorn. Där finns viktiga frågor kring sådant som anställningsvillkor och försäkringar m.m. som behöver belysas. När det gäller värdegrund sägs en del om stadens respektive den idéburna sektorns respekt och ansvar, men det behöver fördjupas.

Det är dessutom viktigt att ytterligare understryka att stadens ansvar inom t ex. äldreomsorg och socialtjänst aldrig kan ersättas av idéburna organisationer. Miljöpartiet har en stark tro på aktörer inom den sociala ekonomin som utförare av offentligt finansierade tjänster, men det får aldrig riskera att kommunen fransäger sig sitt ansvar för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.

Miljöpartiet skulle gärna se att staden går längre och bland annat tar fram en policy för den sociala ekonomin, som ju den idéburna sektorn innefattar. En sådan policy skulle ange stadens förhållningssätt till den sociala ekonomin. Den skulle kunna peka ut några områden där den sociala ekonomin bör spela en större roll i framtiden. En policy för den sociala ekonomin skulle rikta sig till medborgarna, stadens anställda, föreningslivet, hela den idéburna sektorn och andra berörda aktörer.

En vedertagen definition för den sociala ekonomin är:

Med social ekonomi avses organiserade verksamheter som primärt har samhällliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organiserade fristående från den offentliga sektorn. Dessa sociala och ekonomiska verksamheter bedrivs huvudsakligen i föreningar, kooperativ, stiftelser och liknande sammanslutningar. Verksamhe-

ten inom den sociala ekonomin har allmännyttan, inte vinstintresse, som främsta drivkraft.

Inte minst efter den senaste tidens skandaler på olika äldreboenden, och i diskussionen om kvalitet inom exempelvis olika sociala verksamheter är det intressant att lyfta den sociala ekonomin som alternativ till kommunalt finansierade entreprenörer som drivs främst av ett vinstintresse. Det finns många områden där den sociala ekonomin skulle kunna spela en större roll. Det kan vara föräldrar som vill ha en bra förskola och går samman i ett föräldrakooperativ eller pensionärer som önskar äldreboenden med kvalitet och som de själva kan påverka och därför ett brukarkooperativ. Det kan handla om människor med olika arbetshinder som ändå kan utföra ett produktivt arbete och starta ett socialt företag. Miljöpartiet anser att socialnämnden ska ta initiativ till att kommunstyrelsen tar fram en policy för den sociala ekonomin.

För att underlätta etablering och ökad mångfald behövs också bättre former för finansiering, till exempel kreditgarantier. För detta syfte finns till exempel Kreditgarantiföreningen (KGF) Social ekonomi i Stockholms län. I en sådan organisation skulle staden kunna teckna ett medlemskap och därmed bidra till finansiering.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Anna König Jerlmyr m.fl. (M), ledamoten Ann-Katrin Åslund (FP), ledamoten Stina Bengtsson (C) och ledamoten Ewa Samuelsson (KD) enligt följande.

Överenskommelsen mellan Stockholms stad och den idéburna sektorn markerar en god samverkan och ökat kunskapsutbyte mellan parterna. Överenskommelsen fyller också en viktig funktion genom att tydliggöra våra olika roller och vilken styrka dessa har tillsammans. Detta är ett steg för att än mer främja stadens fortsatta goda utveckling.

Det är glädjande att detta Alliansalternativ på nationell nivå nu följs upp med en lokal överenskommelse mellan den idéburna sektorn och Stockholms stad.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Christopher Ödmann m.fl. (MP) enligt följande.

Vi i miljöpartiet yrkar

Att äldrenämnden beslutar i huvudsak enligt förvaltningens förslag.

Att äldrenämnden uppmanar kommunstyrelsen att ta fram en policy för Stockholms stad om den sociala ekonomin.

Att äldrenämnden anför följande:

Överenskommelsen mellan Stockholms stad och den idéburna sektorn är ett bra initiativ, och kan säkert bidra till att förtydliga roller och ansvar hos parterna. Ändå

känns det som att det, med tanke på det omfattande arbete som lagts ned under de senaste ett och ett halvt åren, borde kunnat gå att nå fram till något djupare och mer konkret.

I den överenskommelse som nu är på förslag är det några frågor som är viktiga att beakta. Begreppet mångfald behöver definieras tydligare – är det en mångfald av aktörer som avses, eller är det en mångfald av människor, vad gäller till exempel ålder, etnicitet, trosuppfattning, funktionalitet och kön?

Det är viktigt att fundera över arbetsvillkoren för alla dem som arbetar – volontärt eller på annat sätt – inom den idéburna sektorn. Där finns viktiga frågor kring sådant som anställningsvillkor och försäkringar m.m. som behöver belysas. När det gäller värdegrund sägs en del om stadens respektive den idéburna sektorns respekt och ansvar, men det behöver fördjupas.

Det är dessutom viktigt att ytterligare understryka att stadens ansvar inom t ex. äldreomsorg och socialtjänst aldrig kan ersättas av idéburna organisationer. Miljöpartiet har en stark tro på aktörer inom den sociala ekonomin som utförare av offentligt finansierade tjänster, men det får aldrig riskera att kommunen frånsäger sig sitt ansvar för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.

Miljöpartiet skulle gärna se att staden går längre och bland annat tar fram en policy för den sociala ekonomin, som ju den idéburna sektorn innefattar. En sådan policy skulle ange stadens förhållningssätt till den sociala ekonomin. Den skulle kunna peka ut några områden där den sociala ekonomin bör spela en större roll i framtiden. En policy för den sociala ekonomin skulle rikta sig till medborgarna, stadens anställda, föreningslivet, hela den idéburna sektorn och andra berörda aktörer.

En vedertagen definition för den sociala ekonomin är:

Med social ekonomi avses organiserade verksamheter som primärt har samhällliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organiserade fristående från den offentliga sektorn. Dessa sociala och ekonomiska verksamheter bedrivs huvudsakligen i föreningar, kooperativ, stiftelser och liknande sammanslutningar. Verksamheten inom den sociala ekonomin har allmännyttan, inte vinstintresse, som främsta drivkraft.

Inte minst efter den senaste tidens skandaler på olika äldreboenden, och i diskussionen om kvalitet inom exempelvis olika sociala verksamheter är det intressant att lyfta den sociala ekonomin som alternativ till kommunalt finansierade entreprenörer som drivs främst av ett vinstintresse. Det finns många områden där den sociala ekonomin skulle kunna spela en större roll. Det kan vara föräldrar som vill ha en bra förskola och går samman i ett föräldrakooperativ eller pensionärer som önskar äldreboenden med kvalitet och som de själva kan påverka och därför ett brukarkooperativ. Det kan handla om människor med olika arbetshinder som ändå kan utföra ett produktivt arbete och startar ett socialt företag. Miljöpartiet anser att äldrenämnden ska ta initiativ till att kommunstyrelsen tar fram en policy för den sociala ekonomin.

För att underlätta etablering och ökad mångfald behövs också bättre former för finansiering, till exempel kreditgarantier. För detta syfte finns till exempel Kreditgaran-

tiföreningen (KGF) Social ekonomi i Stockholms län. I en sådan organisation skulle staden kunna teckna ett medlemskap och därmed bidra till finansiering.